

ANNE-BABAYA İYİLİK VE SILA-İ RAHİM

el-Hamdü li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn, hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn. es-Salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ila yevmid din. Emma ba'dü fe kâle-rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

a. Anne-Babaya İyilik Ve Sıla-İ Rahim'in Önemi Ve Mükafatı

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَأَنْ يُزَادَ لَهُ فِي رِزْقِهِ
فَلْيَبِرْ وَالِدَيْهِ وَلْيَصِلْ رَحْمَهُ

Men ehabbe en yümedde lehû fî umrihî ve en yüzâde fî rizkihî fe'l-yeteberra vâli-deyhi ve'l-yasil rahimehû.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

İmam Buhârî, İmam Müslim, İmam Ebû Davud, İmam Neseî ve İbn Cerir'in, Enes radi-yallahu anh'ten rıdvanullahi aleyhim ecmaîn

rivayet ettiklerine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyuruyor ki;

Men ehabbe en yümedde lehû fî umrihî ve en yüzâde fî rizkihî fe'l-yeteberra vâli-deyhi. “Kim ömründe uzatılma istiyorsa, ömrünün Allah tarafından uzatılmasını kim istiyorsa ve rızkının da bollaştırılmasını kim istiyorsa; ömrüm uzun olsun, rızkım bol olsun diye kim istiyorsa, böyle bir arzu besliyorsa anne babasına hayırlı evlatlık yapsın, itaatli iyi bir evlat olsun!” *Ve'l-yasil rahimehû.* “Ve akrabasına, eşine, dostuna sıla-i rahim eylesin!”

Demek ki ana babaya itaat etmek, güzel evlatlık yapmak, akrabayı kollayıp gözetip ziyaret etmek iki şeye sebep oluyor: Bir; ömrün uzamasına sebep oluyor. İki; rızkın bollaşmasına sebep oluyor.

Müslümanlıkta başka dinlerde olmayan güzel, müstesna, müslümanlara mahsus güzel törelerden birisi evladın; anne-babaya saygılı, sevgili, hürmetli, hizmetli olmasıdır. Biz müslümanlar annenin babanın hakkı ödenmez, diye biliriz. Annemiz ve babamıza hayatları boyunca her türlü güzel muameleyi yapıp duasını almaya çalışırız. Her türlü hizmeti

yaparız. Ama başka insanlara bakıyoruz bu devirde bu yüzyılda yirminci-yirmibirinci yüzyılda başka milletlere, Batı medeniyetlerine bakıyoruz; anne babaya böyle yakınlık, böyle ilgi, böyle hizmet yapılmıyor.

Münih'te bir arkadaşım vardı. Karşısında yaşlı bir komşusu vardı. Aynı apartmanda oturuyorlardı. Karşıda yaşlı bir komşusu vardı. O komşu yaşlı kadıncağızı kendi oğlu, kendi kızı aldılar. Düşkünlerevine götürüp teslim ettiler. Ona bakmadılar. Eşyalarını da sağa sola dağıttılar. Ev kirasından kurtuldular! Anne de düşkünlerevinde, ihtiyarlar yurdunda kaldı. Oraya çıkarıverdiler. Müslümanlıkta böyle yapılmaz.

Müslüman; annesine-babasına ömrü boyunca hizmet eder, izzet itibar eder. Sevgi gösterir, saygı gösterir. Duasını almaya çalışır. Baş tacı eder. Başköşeye oturtur. Her türlü iyiliği yapar. Evladın anne babaya yaptığı bu iyiliğe *birrû'l-vâlideyn* denilir. Ana babaya iyilik yapmak!

Bir insanın hayırlı bir müslüman olmasının, yüksek dereceli bir müslüman olmasının yollarından birisi, o müslümanın anne babasına iyilik yapmasıdır. Cennetlik olmanın

şartlarından, yollarından birisi anne ve babanın hayır duasını almaktır. Hatta hadîs-i şerîfte okumuştuk:

Peygamber Efendimiz; “Bir insan hizmet edecek zamanında, elinde fırsatı varken anne babası sağsa, anne babasına hizmet etmek; ya ikisine birden ya da bir tanesi sağsa bir tanesine hizmet etmek imkânını elde etmiş; o fırsatı elde ettiği halde iyi hizmet yapmamış, cenneti kazanamamışsa Allah onu rahmetinden uzaklaştırır, sürüm sürüm yüzüstü süründürsün!” diyor.

“Yazıklar olsun ki elinde fırsat varken anne babasına iyilik yapıp da cenneti kazanamadı. Burnu yerde sürtsün. Her türlü şeye müstahaktır!” diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki anne ve babalarımıza çok iyi muamele edeceğiz. Dualarını almaya çalışacağız. Böylece Allah’ın rızasını elde edeceğiz, cennete gireceğiz. Ömrümüz uzun olacak. Rızıkımız da kazancımız, geçimimiz bol olacak. Bolluk bereket olacak.

Müslüman, sadece anne-babaya iyilikle kalmayacak. Akrabasına da!

Tabii akrabası da nereden akraba oluyor?

Annesinden babasından oluyor. Üç yerden akrabalık olur. Anneden; annesinin kardeşi, dayıları, teyzeleri. Babasının kardeşleri; amcaları, halaları, dedeler, onların çocukları... Buralardan olur. Bir de hanımla evlendikten sonra akrabalar ikiye katlanır. Çünkü hanımın bütün akrabası da ailenin müşterek akrabası olur. Çocukları müşterek akrabası oluyor. Böylece üç yerden insanlarla neseb bağlarıyla bağlanmış olur.

Neseb bağlarıyla bağlılık İslâm'da riayet edilmesi gereken güzel bir şeydir.

İnsan komşusuna yakınında oturuyor diye iyilik yapacak. Neseb bağlarıyla bağlı olduğu yakınlarına, akrabasıdır diye iyilik yapacak, akrabasıyla ilgili olacak. Bunlara iyilik önceliklidir. Ama ayrıca bütün müslümanlara iyilik yapacak. Demek ki iyilikler halka halkadır. En başta anne-babaya iyilik geliyor. Ondan sonra akrabaya iyilik. Ondan sonra komşulara iyilik. Ondan sonra bütün müslümanlara iyilik. İyilik yapa yapa, sevapları kazana kazana Cenâb-ı Hakk'ın rızasını elde edecek.

Bir evlat sırf anne babaya iyilikten cennete girer.

Berren bi-vâlideyhi. Anne babasına iyi bir evlat olarak!

Akrabaya sıla-i rahim yaptığı zaman da cenneti kazanır.

Eski kitaplardan hatırladığım kadarıyla bir peygambere Cebrail *aleyhisselam* göstermiş ki; “Şu adamın yarın canını alacağım. Yarın bunun ömrü bitecek. Yarın ben bunun canını, ruhunu kabzedeceğim, alacağım.” Peygamber, bakalım yarın ölecek mi diye o zata dikkat etmiş. O peygamber *aleyhisselam* galiba Musa *aleyhisselam*. Ertesi gün bakmış, adam ölmemiş. Daha ertesi gün bakmış, adam ölmemiş. Daha ertesi gün bakmış, ölmemiş... Melek kendisinin yanına geldiği zaman demiş ki;

“Sen bana bu zatın canını alacağını söylemiştin. Ama o ertesi gün canını almadın! Hâlâ yaşıyor!” Demiş ki;

“Evet alacaktım. Ama o akrabasına sıla-i rahim yaptı. Ondan Allah ömrünü uzattı.”

Demek ki mükâfatları böyle! Ömrü uzuyor. Rızkı da bol oluyor. Hanesi şenleniyor. Kessesini bereketleniyor.

O halde derece derece yakınlıkları göz önünde bulundurarak haklarımızı,

vazifelerimizi bilelim ve iyiliklerimizi yapalım. Anamıza-babamıza, akrabalarımıza, teyzemize, halamıza, amcamıza, dayımıza, konumuza komşumuza, öteki müslümanlara iyilik yapmaya gayret edelim.

Böyle yapmanın bir başka faydası da hadîs-i şerîflerde bildiriliyor ki kötü bir akıbetle âhirete geçmekten de emin olur. Kötü bir akıbetle âhirete geçmekten de kurtulur. Bu da çok önemli bir şey! Bir de duası makbul olur. Bu da çok güzel bir şey.

Kötü akıbetle âhirete geçmek nasıl olur?

İnsanın sonunun nasıl biteceği belli olmaz. Ömrü boyunca hatalar, günahlar işleyen bir insan ömrünün sonunda tevbekâr olur. Namazlı niyazlı olur. Hacca, umreye gider. Derken güzel bir müslüman olarak ölür, cennetlik olur. Veyahut Peygamber Efendimiz'in zamanında misaller var: Adam müşrik ve kâfir olarak ömrünü geçirmiş. Sonra savaşta Peygamber Efendimiz'in yanına geliyor. "Yâ Resûlallah! Ben şimdi sana iman etsem bu savaşa girssem ölsem şehit olur muyum? Cennete gider miyim?" diye Peygamber Efendimiz'e soruyor.

Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki; “Gidersin. Evet, cennetlik olursun.”

Bir insan Allah yolunda çarpışınca cennetlik olur.

O da; “Şehadet ederim ki sen Allah’ın Resûlüsün! *Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve resûlühû* diyor, imana geliyor.

Ondan sonra kenara oturuyor. Torbasından hurmaları çıkartıp yiyor. “Biraz yiyeyim de takatsızlık olmasın. Açlıktan dolayı dermansızlık olmasın. Yiyeyim de kuvvetleneyim.” diyor. Torbadan biraz böyle yiyor. Savaş bir taraftan öbür tarafta devam ediyor. Bu kenarda atıştırıyor. Sonra diyor ki;

“Yahu ben ölürsem cennete gireceğim. Hâlâ burada hurma tıktırıyorum...” diyor. Hurma torbasını atıyor kenara. Kılıcını sıyrıyor. Savaşa giriyor. Şehit oluyor. Daha orada müslüman olduğu için daha adamcağız ne gusül abdesti almış ne bir namaz kılmış ne bir Ramazan geçirmiş ne hacca gitmiş... Ama orada Peygamber Efendimiz’e inandı, müslüman oldu ve Allah yolunda şehit oldu. Bir saatlik Müslümanlığı, birkaç saatlik Müslümanlığı

var. Müslüman oldu, öldü. Cennete gidiyor. Olabilir.

İyi bir akıbet işte budur. Ömrünü öyle geçirdi ama sonu güzel oldu.

Bazen de bir insan müslüman anneden babadan doğar. Uzun ömürle yaşar. Sonra ihtiyarlığında şeytana uyar. İbadetle geçirmişken ömrünü, bir günahlı bir şey yapar, o hâl üzere ölür, cehenneme gider.

Eski ümmetlerden bir rahip varmış. Dağın başında, mağarada ibadet edermiş. Hep ömrünü ibadetle geçirirmiş. Bir gün ihtiyaçlarını görmek üzere şehre iniyor.

Bu hikâye eski kitaplarda yazar.

Şehre inince orada içki içiyor. İçkiyi içince aklı gidiyor. Sarhoş oluyor. Sarhoş olunca biriyle kavga ediyor. Bir adam öldürüyor... Derken bir sürü suçları işliyor. Orada da öldürülüyor. Rahiplik yaparak geçtiği halde sonunda da kötü bir insan olarak âhirete gidiveriyor. Onun için bir insanın akıbetinin hayırlı olması çok önemli. Sıla-i rahim yaptığı zaman akıbeti de hayırlı oluyor.

Çünkü Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَيُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ
وَيُدْفَعَ عَنْهُ مِيتَةُ السُّوءِ وَيُسْتَجَابَ دُعَاؤُهُ فَلْيَتَّقِ
اللَّهَ وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

*Men ehabbe en yümedde lehû fî umrihî
ve yübsetu lehû fî rizkihi ve yüdfeu anhu
mîtetü's-sûi ve yüstecâbü duâühu fe'l-yette-
küllâhe ve'l-yasil rahimehû.*

Hiz. Ali Efendimiz'den olan rivayette sahih bir hadîs-i şerîfte ifade böyle:

“Kim ömrünün uzatılmasını istiyorsa ve rızkının da bollaştırılmasını genişletilmesini istiyorsa ve kötü bir akıbetle âhirete göçmesinin de kendisinden def edilmesini istiyor, kötü bir ölümle ölmesinin başından def olmasını istiyorsa ve duasının da kabul olmasını istiyorsa sıla-i rahim yapsın, akrabalarını gözetsin!”

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz akrabalarına saygı, sevgi, ilgi göstermekte çok şâyân-ı dikkat davranışları olan bir kimsedir. Bütün akrabasını, yakınlarını kollamış, gözetmiş; en son ömrüne kadar! Hatta kendisine küçük bir yerde, bir defacık, bir iyilik yapmış olan insanı bile hiç unutmamıştır.

Küçükken süt için diye yaylaya, Benî Sa'd yurduna gönderilmiş. O sütannesini ömrünün sonuna kadar unutmamış. Hep ona bağışlar, iyilikler, ikramlar, hediyeler göndermiş.

Hicret ederken bir yerde bir kadın hayvanını sağıvermiş, süt ikram edivermiş. İslâm kuvvetlendikten Mekke fethedildikten sonra o kadını buluyor. O kadını iyiliğe devam ediyor. Efendimiz'in vefası, akrabaya, eşe dosta ve yakınlarla iyilik yapması emsalsiz. Eşimiz, dostumuz, arkadaşlarımız, bize iyilik yapanlara biz de böyle olalım.

Bize en büyük iyiliği yapmış olan anamızdır, bizi ne zahmetlerle büyüt müştür. Babamızdır, bizi nasıl yetiştirmiştir, bizim için ne kadar zahmetler çekip para kazanmıştır. Onların hatırına akrabamız olan bazı kimseler, akraba olarak kıymetlidir. Bu iyilikleri yapmaya gayret edelim.

b. Ehli Beyti ve Sahabeyi Seven Kimse Kıyamette Peygamberimiz İle Beraber Olur

İbn Abbas *radıyallahu anhümâ*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte de buyurmuş ki;

مَنْ أَحَبَّ أَصْحَابِي وَأَزْوَاجِي وَأَهْلَ بَيْتِي وَلَمْ يَطْعَنْ
فِي أَحَدٍ مِنْهُمْ وَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَحَبَّتِهِمْ كَانَ
مَعِيَ فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Men ehabbe ashâbî ve ezvâcî ve ehle beytî ve lem yat'an fî ehadin minhüm ve harace mine'd-dünyâ alâ mahabbetihim kâne maî fî deracetî yevme'l-kıyâmeti.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde de buyurmuş ki;

Men ehabbe ashâbî. “Kim ashabımı severse...”

Peygamber Efendimiz'in ashâbı kim?

Hayatında ona iman etmiş olan, ona bağlanmış, onu görmüş olan insanlar. Resûlullah'ı

görme şerefine, sohbetine katılma şerefine ermiş olan mü'minler.

Peki, Peygamber Efendimiz'i görmüş ama iman etmemişse?

O ashabdan olmaz. Çünkü mü'min değil! İman etmişse ashabdandır.

Men ehabbe ashâbî ve ezvâcî ve ehle beytî. “Kim benim ashabımı severse, eşlerimi, zevcelerimi, hanımlarıma da hürmet eder, sever sayarsa ve ailemin efradını, aileme mensup olan kişileri de severse...”

Ehl-i beyti kim oluyor?

Hz. Fatımatü'z-Zehrâ oluyor. Hasan oluyor, Hüseyin oluyor. Torunlar, evlatlar; bunlar ehl-i beytidir.

Ve lem yat'an fî ehadin minhüm ve harace mine'd-dünyâ alâ mahabbetihim kâne maî fî deracetî yevme'l-kıyâmeti. “Onlardan herhangi birisine ta'n etmezse yamuk söz söylemezse aleyhinde konuşmazsa ve dünyadan onları sevmek hâli üzere ayrılırsa, hiçbirisine buğz etmeden, kızmadan, aleyhinde konuşmadan ayrılırsa kıyamet gününde benimle beraber, benim yanımda, benim derecemde beraber olur.”Onun için biz ashâb-ı kirâmın hepsini

hürmetle anarız. Hiç birisine ta'n u teşnide bulunmayız, kötölemeyiz. Hepsine sevgi saygı gösteririz. Peygamber Efendimiz'in hanımlarına, çocuklarına, torunlarına, kendisini sevdiğimiz gibi onlara da sevgi ve saygıyı gösteririz. Hz. Ali Efendimiz'e, diğer sahabe-i kirâma olsun, hepsine sevgi saygı gösteririz. Allahu Teâlâ hazretleri bizi sevgide, saygıda kusur etmeyenlerden, rızasına uygun hareket eyleyenlerden eylesin. Bizi dünya âhiret saadetine nâil eylesin. Âhirette Peygamber Efendimiz'le beraber eylesin. Cemâliyle müşerref eylesin.

el-Fâtîha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21 Şa'bân 1420 / 30.11.1999

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

